

АКЦЕНТОТ НА НОВИОТ СОБРАНИ НА ЗАКОНОДАВНАТА ВЛАСТ ДО Е

Акцентот на новиот собраниски Деловник треба да биде ставен на поедноставувањето на процедурата за донесување на законите, особено поедноставување на постапката за хармонизирање на нашето законодавство со она на ЕУ. Кога станува збор за собраниските комисии чии претседатели се Албанци, тие продолжуваат по истото сценарио на своите претходници, припадници на албанската етничка заедница. Се обидуваа да ги водат на албански јазик, но немаа кворум... Со новиот Деловник, кој наскоро ќе се најде пред пратениците, овие претседатели на собраниските комисии ќе можат да ги водат седниците на комисиите на албански јазик.

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

Во изминатиов период, од независноста на македонската држава и функционирањето на парламентарната демократија, како нација покажавме непочитување на основните постулати на демократијата и на највисоките институции на државата. Во конкретниот случај станува збор за Собранието на Република Македонија.

Овој законодавен дом, во овие 15-16 години личи на сè само не на она што требаше да личи, на место каде се носат клучните закони и каде се одлучува за иднината на државата. Народните избраници, како негови станари се однесуваа како сакаа... Доаѓаа на седници кога сакаа, заминуваа кога сакаа. Имаше и пратеници кои под изговор оправдано отсутни, редовно земаа плата, чекор кој го искористија цели пратенички групи.

Народните избраници од различни политички провиниенции, позиција и опозиција, речиси секогаш имаа спротивставена мислења за законските проекти, но сепак беа единствени кога се работеше за нивните привилегии.

СОБРАНИСКА ЧИТАЛНА

Собраниската сала го доби епитетот читална за весници. Пратениците единствено сами себе се слушаа кога говореа

ДАЛИ СО НОВИОТ СОБРАНИСКИ ЗАКОНОДАВЕН ДОМ ЌЕ ЗАЛИЧИ ОДЛУЧУВА ЗА ИДНИНАТА НА ДР

од собраниската говорница или од фотелјата, а во сите други случаи читаа весници, разговараа на мобилни телефони... И сè се вртеше во круг. Пратениците изградија свој стил на однесување, ги менуваа само улогите, позиција или опозиција. Повикувајќи се на пратеничкиот

УСПЕШЕН АЛБАН ПАЗАР ЗА МАКЕДОН

- Во работата на Собранието и на работните тела службен јазик е македонскиот јазик и неговото кирилично писмо. Претседателот и потпретседателот на Собранието седниците на Собранието ги раководат на македонски јазик. Пратеник кој зборува јазик различен од македонскиот јазик, а кој го зборуваат најмалку 20 проценти од граѓаните во Република Македонија, може на седница на Собранието и на седница на работното тело да зборува на тој јазик, како и да раководи со седницата на работното тело.

Граѓани на други држави, кои се поканети да учествуваат во работата на Собранието или да се обратат на Собранието имаат право да зборуваат на својот јазик.

ИЗВАДОЦИ ОД НОВИОТ СОБРАНИСКИ ДЕЛОВНИК,

Говорот одржан на јазик различен од македонскиот јазик, задолжително се преведува на македонски јазик.

- Претседателот на Собранието е должен да го информира пратеникот кој три пати не присуствувал на седницата, односно седниците, а не го известил претседателот на Собранието за своето отсуство. На пратеникот кој неоправдано отсуствува најмалку 3 пати од седницата, односно од седниците на Собранието, му се одбива 10 проценти од платата за секој ден отсуство, за што акт донесува Комисијата за прашања на изборите и именувањата.

- Седница на Собранието свикува претседателот на Собранието. Тој може да свика седница и по барање на претседателот на Републиката, Владата и на најмалку 20 пратеници. Решението за свикување на седницата со предлог дневен ред и материјалите на пратениците им се доставуваат најмалку седум дена пред денот определен за одржување на седницата. Во итни случаи и пред седум дена, а дневниот ред со материјалите може да го предложи и на самата седница.

- На седницата на Собранието никој не може да говори пред да

СКИ ДЕЛОВНИК ДА ДОВЕДЕ ДО ПРИБЛИЖУВАЊЕ ВРОПСКИТЕ СТАНДАРДИ

ДЕЛОВНИК НАШИОТ НА МЕСТО КАДЕ СЕ ЖАВАТА

имунитет, никој ништо не им можеше, барем во периодот додека беа на таа функција. Бонтолот на однесување одамна исчезна од оваа институција. Секој секому му упаѓаше во збор. Сите досегашни спикери предупредуваа кој кога може да зборува, но никој не ги почитуваше пра-

ДА СЕ НАДЕВАМЕ ДЕКА НЕМА ДА СЕ ПОВТОРАТ ВАКВИТЕ СОБРАНИСКИ СЦЕНИ

вилата. Се водеа долги, мачни дебати, често се бегаше од темата, се правеа непотребни паузи за координации меѓу пратеничките групи... А вообичаено стана правилото опозицијата, без разлика која партија е тоа, да отсутува од седниците, да гласа против или воздржано за одредени законски проекти кои ги носи партијата на власт. Во последно време често е и препукувањето за т.н. Бадентерово мнозинство, за кое овој собраниски состав сè уште не знае каде, односно за кои законски проекти е потребно.

На овој собраниски состав му се слу-

чи и нешто невидено... тропање по маси, па му ја одзедоа картичката на спикерот, кој беше принуден да го повикава обезбедувањето. Кога станува збор за собраниските комисии чии претседатели се Албанци, тие продолжуваат по истото сценарио на своите претходници, припадници на албанската етничка заедница. Се обидуваа да ги водат на албански јазик, но немаа кворум... Со новиот собраниски Деловник, кој наскоро треба да се најде пред пратениците, тие ќе можат да ги водат седниците на комисиите на албански јазик. Тоа е една од одредбите во овој Деловник, а во него има и одредби со кои се регулираат однесувањето на пратениците, нивните дискусии...

СУШТИНСКО МЕНУВАЊЕ

Како обврска за приближување на законодавната власт до европските стандарди, кај нас треба суштински да се

СКИ ПОЛИТИЧКИ СКИ ЈАЗИЧЕН СРАМ

КОЈ НАСКОРО ЌЕ ВЛЕЗЕ ВО СОБРАНИСКА ПРОЦЕДУРА

побара и да добие збор од претседателот на Собранието. Претседателот на Собранието се грижи говорникот да не биде прекинуван, или со друга постапка да не биде ограничуван во слободата на говорот. Претседателот на пратениците им дава збор според редоследот во листата на пријавените за збор. Пратеникот кој се пријавил за збор, а не е присутен во салата кога е повикан, го губи правото на збор за претресот за кој се пријавил. Пратеникот во текот на претресот може да говори само еднаш во траење од 10 минути, известителот на матичното работно тело и на законодавно-правната комисија 10 минути, ко-

ординаторот на пратеничката група и предлагачот може да говорат повеќе пати, но не повеќе од 15 минути вкупно. Претставник на Владата кога не е предлагач, може да зборува само еднаш, најдолго 15 минути. Ограничувањата на времето за дискусија од став 1 на овој член не се однесуваат на постапката за измена на Уставот на РМ, постапката за донесување на Буџетот на РМ, покренување постапка за утврдување одговорност на претседателот на Републиката и на прашањето за доверба на Владата. На предлагачот, претседателот на Собранието му дава збор штом ќе побара. На пратеникот кој побарал збор да исправи

неточно пренесен навод или навод кој предизвикал недоразбирање, претседателот ќе му даде збор (реплика) кога говорот ќе го заврши оној кој ја предизвикал потребата од исправката. На говорот на пратеникот е дозволено само една реплика. Во говорот пратеникот мора да се ограничи на исправката и тоа не може да трае подолго од 3 минути.

Реплика на реплика е дозволена еднаш во траење од 1 минута. Претседателот на Собранието го отстранува пратеникот, кога и покрај опомената, односно одземањето збор, го нарушува редот, доколку пратеникот не ја напушти салата е должен да му изрече забрана за учество на седница во траење од 10 дена.

менуваат работите во Собранието, а не само парцијално и за некои технички прашања. На пример, акцентот во промените на Деловникот се става на употребата на јазиците (што постојано ќе биде предмет на политички договор и пазар додека не се донесе Законот за употреба на јазиците). Знаци, акцентот на новиот Деловник треба да биде ставен на клучни работи, како што се, поедноставување на процедурата на донесување на законите, особено поедноставување на постапката за хармонизирање на нашето законодавство со она на ЕУ. Треба да се внесат новини во работата на комисиите, кои треба да бидат центар на собраниските случувања како што е секаде во светот. Во комисиите ќе треба да се водат суштинските расправи за законската материја, а не на седници. Седниците треба да бидат место каде ќе се решаваат евентуално најспорните прашања за кои пратениците на комисиите не можеле да се договорат. Со тоа значително ќе се скрати должината на собраниските седници и ќе се зголеми ефикасноста на Собранието. За жал, кај нас комисиите седници се само попатна станица без некоја конкретна завршница. Обично сите работи се оставаат да се решат на пленарна седница, што е спротивно од европските, па и од американските искуства.

Во однос на Предлог-националната стратегија на РМ за ЕУ, а и во однос на она што ни го препорачува Европската комисија, доцент д-р Тања Каракамишева, потенцира:

"Што се однесува до работата на националните парламенти, според мислењето на Комисијата, тие треба да ги извршуваат своите обврски согласно демократските правила на функционирање на законодавната власт, односно да работат задоволително, да поседуваат легитимитет, да имаат опозиција, која е активна во сите парламентарни активности и да имаат адекватна застапеност и претставеност на малцинствата во својата структура. Комисијата смета дека парламент кој ги задоволува критериумите на демократија и на владеење на правото треба да го почитува начелото на поделба на власта, треба да биде интегриран во државниот систем на органи според принципите на тежа и рамнотежа со останатите гранки на власта, треба да биде ефикасен и да донесува закони во формална и временски нормална процедура. Според наоѓањата на Комисијата, неспособноста на парламентите да го следат законодавството на соодветен начин е најчесто предизвикана од три фактори: драстично зголемиот број на законите, пречекорување на крајниот рок на нивно донесување и немање доволен материјален и човечки капацитет да се овозможи подобар акти-

визам на парламентите. Моќта на пратениците мора да биде почитувана и да игра вистинска улога во процесот на донесување на законите. Тоа значи дека донесувањето на уредби или на извршни договори, преку кои се доаѓа до мешање на законодавната и на извршната власт, може да биде дозволено само во одредени и добро оправдани случаи. Комисијата смета дека законодавните процедури во парламентите треба да бидат нормална практика на донесување правни акти. Исто така, значаен акцент треба да се стави и на улогата на опозицијата во работата на парламентот. Таа треба да биде вклучена во работата на парламентарните комитети и комисии и да раководи со некои од нив. Законите кои се однесуваат на усвојувањето на *acquis communautaire* (имплементирање на законодавството на Унијата во националните законодавства), најдобро е да се подготвуваат од страна на посебни органи во парламентите во т.н. поедноставена законска процедура. Но, мора да се забележи дека сликата за т.н. "идеален" парламент, кој ги задоволува Копенхашките критериуми е сè уште далеку од јасна и доволна. Оваа констатација ја поткрепувам со недоволната конзистентност на Комисијата при третманот на националните парламенти во поголем број случаи. Темите кои Комисијата ги истакнува како клучни, варираат од држава до држава".

SKOVINI

Winery

www.skovin.com.mk